

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(مسئله ۱) : تجب الكفارة في أربعة أقسام من الصوم : الأول : صوم شهر رمضان و كفارته مخيرة بين العتق و صيام شهرين متتابعين و إطعام ستين مسكينا على الأقوى ، و إن كان الاحوط الترتيب فيختار العتق مع الامكان و مع العجز عنه فالصيام ، و مع العجز عنه فالاطعام ، و يجب الجمع بين الخصال إن كان الافطار على محرّم كأكل المغصوب و شرب الخمر والجماع المحرّم و نحو ذلك .

در چهار قسم از اقسام صوم اگر صائم عمداً روزه اش را افطار کند واجب است که كفاره بدهد ؛ اول صوم رمضان ، دوم صوم قضاء رمضان که اگر بعد از ظهر آن را به هم بزند كفاره دارد ، و سوم صوم نذر معین و چهارم هم صوم اعتکاف است . بحث ما فعلاً در قسم اول یعنی صوم مضان می باشد و اولین بحثی که در اینجا وجود دارد این است که آیا كفاره ترتیبی است یا تخییری ؟ یعنی آیا مکلف بین عتق رقبة و صیام شهرین متتابعین و اطعام ستین مسکیناً که در روایات ما ذکر شده مخیر است یا باید به ترتیب آنها را انجام دهد ؟ این سه چیز در روایات ما ذکر شده اند و حالا ما باید ببینیم که از آن روایات چه استفاده ای می کنیم ، آیا تخییر را استفاده می کنیم که در این صورت مکلف بین یکی از آن سه چیز مخیر خواهد بود و یا اینکه ترتیب را استفاده می کنیم که در این صورت اول عتق رقبة خواهد بود و بعد اگر از انجام آن عاجز شد صیام شهرین متتابعین را باید انجام دهد و اگر از این هم عاجز شد باید اطعام ستین مسکیناً را انجام دهد . اقوال در این مسئله دو قول است ؛ تخییر و ترتیب ولی روایات مربوط به این مسئله چهار طایفه می باشند ، طایفه اول اخباری هستند که ما دلّ علی التخییر صریحاً که خبر اول از باب ۸ (صحیحہ عبد الله بن سنان) که قبلاً آن را خوانده ایم بر این مطلب دلالت دارد خبر این است : « محمد بن یعقوب ، عن عدّة من أصحابنا ، عن أحمد بن محمد بن

عیسی عن الحسن بن محبوب ، عن عبد الله بن سنان عن أبي عبد الله عليه السلام في رجل أفطر من شهر رمضان متعمداً يوماً واحداً من غير عذر ، قال : يعتق نسمة ، أو يصوم شهرين متتابعين ، أو يطعم ستين مسكيناً ، فإن لم يقدر تصدق بما يطيق . در این روایت خصال كفاره را با حرف او عطف کرده است که دلالت بر تخییر دارد .

خبر دوم از طایفه اول خبر ۱۳ از باب ۸ می باشد (موثقه سماعة) ، خبر این است : « و عنه عن سماعة قال : سألته عن الرجل أتى أهله في شهر رمضان متعمداً ؟ قال : عليه عتق رقبة أو إطعام ستين مسكيناً أو صوم شهرين متتابعين و قضا ذلك اليوم من أين له مثل ذلك اليوم » .

خبر سوم از طایفه اول خبر ۵ از باب ۴ از ابواب مايمسك عنه الصائم می باشد ، خبر این است : « و عنه عن الحسين عن القاسم عن عليّ عن أبي بصير قال : سألت أبا عبد الله (ع) عن رجل وضع يده على شيئاً من جسد امرئته فأدق ؟ فقال : كفارته أن يصوم شهرين متتابعين أو يطعم ستين مسكيناً أو يعتق رقبة » . این خبر اولاً ضعف سند دارد و ثانیاً باید حمل شود بر جایی که می دانسته که چنین چیزی خواهد شد یا اینکه عادت داشته به اینکه اگر دست خود را بر روی جسد زنش بگذارد منی از او خارج خواهد شد ، خوب این طایفه از اخبار دلالت بر تخییر دارند .

اما طایفه دوم اخباری هستند که دلالت دارند بر اینکه اگر شخصی روزه اش را در ماه رمضان شکست باید تصدق بدهد یا مطلق تصدق و یا تصدق خاصی ، البته با آنچه که خواندیم تطبیق نمی کنند ، خوب خبر ۱۲ از باب ۸ از ابواب ما يمسك عنه الصائم بر این مطلب دلالت دارد ، خبر این است : « وبأسناده عن محمد بن علي بن محبوب عن محمد بن الحسين عن عثمان بن عيسى عن سماعة قال : سألته عن رجل لزق بأهله فأنزّل ؟ قال : عليه إطعام ستين مسكيناً ، مدّ لكل مسكيناً » . خبر بعدی خبر ۲ از همین باب ۸ می باشد که قبلاً آن را خوانده ایم و دلالت دارد بر تصدق به اندازه خاصی که در روایت ذکر شده است .

اخبار ۶ و ۷ و ۸ و ۱۰ از باب ۸ دلالت دارند بر اینکه اگر کسی عمداً روزه اش را بشکند باید ۲۰ صاع تصدق بدهد ، خوب

این طایفه دوم بود که خدمتتان عرض کردیم البته کسی به این اخبار عمل نکرده است .

اما طایفه سوم اخباری هستند که ما دلّ علی وجوب العتق تعیناً می باشند که خبر ۱۱ از باب ۸ بر این مطلب دلالت دارد ، خبر این است : « وعن سعد عن أبي جعفر عن محمد بن الحسين بن أبي الخطاب عن احمد بن محمد بن أبي نصر عن المشرقی عن أبي الحسن (ع) قال : سألته عن الرجل أفطر من شهر رمضان أياماً متعمداً ما عليه من الكفارة ؟ فكتب : من أفطر يوماً من شهر رمضان متعمداً فعليه عتق رقبة مومنة و يصوم يوماً بدل يوم . »

اما طایفه چهارم اخباری هستند که مایدل علی الترتیب که دو خبر بر این مطلب دلالت دارند ؛ یکی خبر ۹ از باب ۸ و دیگری خبر ۵ از باب ۸ می باشد ، که خبر ۹ از باب ۸ این خبر است : « علی بن جعفر فی کتابه عن أخيه موسى بن جعفر (ع) قال : سألته عن رجل نکح امرأته و هو صائم فی رمضان ، ما علیه ؟ قال : علیه القضاء و عتق رقبة ، فإن لم يجد فصيام شهرين متتابعين ، فإن لم يستطع فاطعام ستین مسکیناً ، فإن لم يجد فليستغفر الله . » بنابراین اخبار چهار طایفه شدند ؛ طایفه اول اخباری هستند که دلالت درند بر تخیر و طایفه دوم اخباری هستند که دلالت دارند بر مطلق تصدق و طایفه سوم اخباری هستند که دلالت دارند بر وجوب عتق تعیناً و طایفه چهارم اخباری هستند که دلالت دارند به ترتیب بین خصال کفاره که انشاء الله شنبه این روایات را مورد بررسی قرار خواهیم داد... .

و الحمد لله رب العالمين اولاً و آخراً و صلى الله على

محمد و آله الطاهرين